

ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВОГО ОБОРОТУ СУДНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

О. М. Крамаренко, старш. викл.

Національний університет кораблебудування, м. Миколаїв

Анотація. Охарактеризовано особливості грошового обороту українських суднобудівних підприємств у взаємозв'язку з характерними рисами їх виробничих циклів. Досліджено склад та структуру їх надходжень і видатків, визначено потребу у залучених ресурсах та запропоновано можливі способи її задоволення.

Ключові слова: грошовий оборот, виробничий цикл, структура оборотних активів, джерела формування оборотних активів, потреба суднобудування у залучених ресурсах.

Аннотация. Охарактеризованы особенности денежного оборота украинских судостроительных предприятий во взаимосвязи с характерными чертами их производственных циклов. Исследованы состав и структура их поступлений и расходов, определена потребность в привлеченных ресурсах, предложены возможные способы ее удовлетворения.

Ключевые слова: денежное обращение, производственный цикл, структура оборотных активов, источники формирования оборотных активов, потребность судостроения в привлеченных ресурсах.

Abstract. The money turnover features of Ukrainian shipbuilding enterprises according to characteristics of their production cycles are described. The composition and structure of their receipts and payments are researched. It is determined that there is a need in borrowed resources, possible ways to satisfy it are offered.

Keywords: money turnover, production cycle, structure of current assets, sources of current assets, shipbuilding need in borrowed funds.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Грошовий оборот у суднобудівній галузі має низку особливостей, які визначаються, у першу чергу, характером самого виробництва. Для вивчення специфічних рис руху грошових коштів на підприємствах галузі є необхідність дослідити склад та структуру надходжень і платежів суднобудівних підприємств. Особливої уваги потребує аналіз необхідних обсягів залучених коштів, оскільки саме це є підвалинами формування попиту на банківські позички підприємств галузі. У залежності від розмірів вказаного попиту банки повинні розбудовувати власну стратегію пропозиції кредитних ресурсів, пропонуючи позичальникам відповідні форми кредитних послуг.

При цьому виникає необхідність вивчення впливу особливостей грошового обороту суднобудівних підприємств на формування як попиту саме вказаних підприємств на кредитні ресурси, так і відповідної пропозиції таких ресурсів банківськими установами.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням залежності грошового обороту суднобудівних підприємств від характеру їх виробництва та впливу вказаних факторів на необхідність відповідного підходу банківських установ до формування пропозиції кредитних послуг займаються російські науковці В. В. Чугунов, Є. А. Горін. Вони досліджують особливості побудови суден різних типів у «морських» країнах світу [2]. Українські дослід-

ники Г. В. Єгоров [1], О. Б. Наумов [3], Д. В. Пашко [4] приділяють увагу фінансуванню вітчизняних суднобудівних підприємств у залежності від особливостей їх виробництва.

МЕТОЮ СТАТТІ є вивчення особливостей грошового обороту суднобудівних підприємств як фактора впливу на їх потребу у залучених коштах та відповідну пропозицію кредитних послуг банківськими установами.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Грошовий оборот суднобудівних підприємств формується під впливом особливостей їх виробництва. Для вивчення впливу вказаних особливостей проаналізуємо склад і структуру обороту за надходженнями та видатками.

Тут і далі аналізується група суднобудівних підприємств, яких стосуються заходи державної підтримки суднобудівної промисловості відповідно до Постанови [5]:

Відкрите акціонерне товариство «Суднобудівний завод «Залів»;

Публічне акціонерне товариство «Миколаївський суднобудівний завод «Океан»;

Публічне акціонерне товариство «Чорноморський суднобудівний завод»;

Публічне акціонерне товариство «Севастопольський морський завод»;

Публічне акціонерне товариство «Завод «Ленінська кузня»;

Публічне акціонерне товариство «Херсонський суднобудівний завод»;

Відкрите акціонерне товариство «Феодосійська суднобудівна компанія «Море»;

Публічне акціонерне товариство суднобудівний завод «Лиман».

Специфіка виробничої діяльності кожного підприємства проявляється і у його грошовому обороті. При цьому особливості оборотності грошей кожного підприємства базуються на матеріальних процесах. Разом з тим і сам процес грошового обороту активно впливає на виробництво, і тому може бути дійовим інструментом подальшого вдосконалення його діяльності.

Склад і структуру оборотів грошових коштів за надходженнями і видатками групи суднобудівних та судноремонтних підприємств зображено на рис. 1.

З графіків на рис. 1 випливає, що в оборотах грошових коштів суднобудівних підприємств за надходженнями найбільша (до 55 %) питома вага припадає на товари відвантажені. Також значною є частка надходжень у вигляді отриманих позичок, що зумовлено особливостями виробничої діяльності цих підприємств, зокрема отриманням ними авансів замовників на оплату продукції, яка готова лише частково (розрахунки за етапами готовності судна).

Обороти грошових коштів за платежами наведені на рис. 2.

Як видно з графіків (див. рис. 2), найбільшу питому вагу серед видатків підприємств суднобудування (понад 36%) складають розрахунки за товарно-матеріальні цінності з постачальниками. Це зумовлено тим, що існує необхідність використання у виробни-

чій діяльності вказаних підприємств значних обсягів сировини, матеріалів та інших товарно-матеріальних цінностей для виготовлення вузлів, деталей, запасних частин, поковок, лиття тощо. Саме це і вимагає чималих обсягів грошових коштів, які вкладаються у розрахунки по придбанню необхідних товарів та матеріалів. Отже, питома вага розрахунків суднобудівних підприємств з постачальниками займає більше третини їх оборотів грошових коштів за платежами.

Суттєву частку (до 15%) оборотів за платежами підприємств суднобудування займають і розрахунки по заробітній платі, що зумовлено великою кількістю робітників, яка сягає майже 9000 осіб.

Обмежене використання суднобудівними та судноремонтними підприємствами банківських позичок відображається в їх грошових оборотах як за надходженнями, так і за видатками у вигляді незначної частки розрахунків з банківськими установами по отриманих та повернутих позичках. Це значною мірою зумовлено характером їх розрахунків із замовниками, оскільки вони, як правило, розраховуються за етапами виконаних робіт, а не «під ключ».

Аналіз грошового обороту групи вітчизняних суднобудівних підприємств відображає особливості їх виробничих циклів і демонструє потребу у залученні ресурсів. Указаний попит за умов прагнення організувати виробництво суден на високому рівні можуть забезпечити тільки банківські установи.

З метою задоволення вимог підприємств галузі щодо залучення коштів банки пропонують здебільшого традиційні кредитні послуги. Проте є необхідність у розробці та розповсюдженні саме тих банківських продуктів, які потрібні сьогодні суднобудівникам.

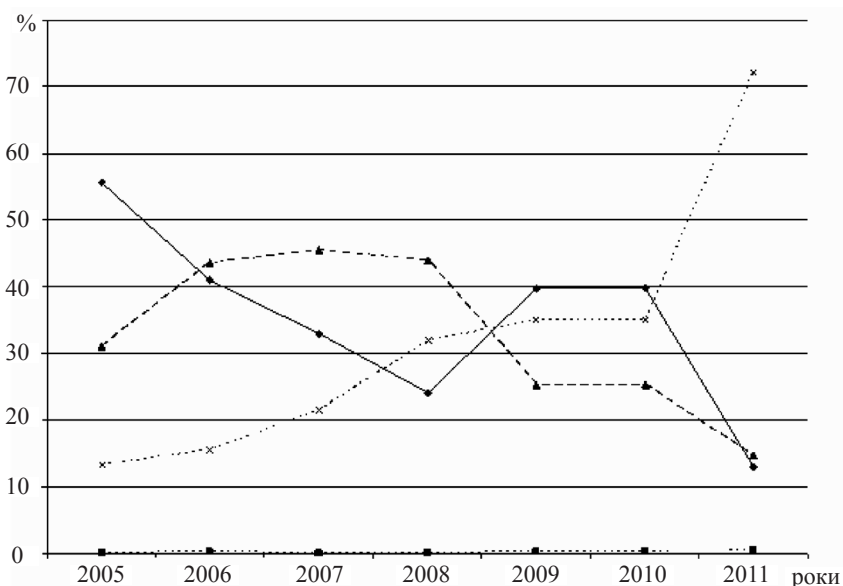

Рис. 1. Склад та структура суднобудівних підприємств за надходженнями: —◆— товари відвантажені; —▲— позички отримані; —■— повернення авансів; —×— інші надходження

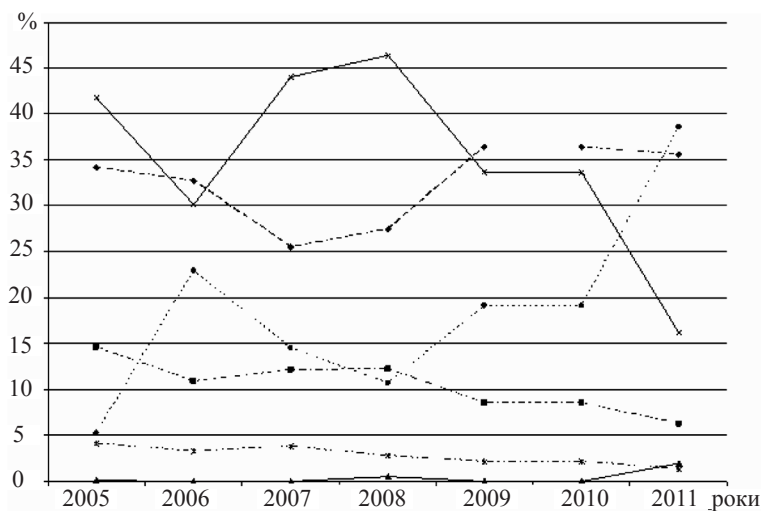

Рис. 2. Склад та структура грошового обороту суднобудівних підприємств за видами витраток: —◆— розрахунки з постачальниками; —▲— розрахунки з бюджетом; —■— розрахунки з амортизацією; —×— розрахунки по заробітній платі; —●— позички погашені; —*— інші платежі

Виходячи з проведеного аналізу грошового обороту, є сенс запропонувати банкам, які обслуговують указані установи, розробити перелік продуктів спеціально для суднобудівників з урахуванням особливостей саме їх грошового обороту. Такими продуктами можуть бути: лізингові, факторингові та форфейтингові угоди, пропозиції сумісної із замовниками суден емісії акцій та облігацій тощо.

ВИСНОВКИ

Таким чином, особливості грошового обороту суднобудівних підприємств тісно пов'язані із специфікою їх виробничих циклів, а саме:

аналіз грошового обороту групи вітчизняних суднобудівних підприємств показав, що особливості виробничих циклів знаходять відображення у грошовому обороті;

значні частки отриманих позичок та інших надходжень (здебільшого це кошти замовників суден) указують на існуючу потребу підприємств у залученні коштів;

серед оборотів грошових коштів за видами витраток значні частки займають: погашення позичок, розрахунки з постачальниками та по заробітній платі, що також підтверджує потребу підприємств у залученні ресурсів;

з метою оптимізації організації виробництва підприємств суднобудування банківським установам, які їх обслуговують, є сенс розробляти спеціальні програми, розраховані безпосередньо для підприємств галузі з використанням угод лізингу, факторингу, форфейтингу, проектів емісії акцій та облігацій тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- [1] **Егоров, Г.В.** О возможности выхода Украины на мировой рынок судостроения [Электронный ресурс] / Г.В. Егоров // Электронне видання «Вісник НУК». — 2011. — № 3. — С. 3–15. — Режим доступу: <http://ev.nuos.edu.ua>.
- [2] **Логачев, С.И.** Мировое судостроение: современное состояние и перспективы развития [Текст] / С.И. Логачев, В.В. Чугунов, Е.А. Горин. — Изд. 2-е, доп. и перераб. — С.Пб.: МорВест, 2009. — 544 с.
- [3] **Наумов, О.Б.** Проблеми і перспективи розвитку суднобудування в Україні [Текст] / О.Б. Наумов, Д.В. Пашко // Культура народов Причерноморья. — 2008. — № 149. — С. 36–37.
- [4] **Пашко, Д.В.** Удосконалення управління фінансовими процесами суднобудівництва [Текст] / Д.В. Пашко // Культура народов Причерноморья. — 2008. — № 148. — С. 87–88.
- [5] Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку суднобудівних підприємств, для яких запроваджуються заходи державної підтримки суднобудівної промисловості» № 1256 від 21.12.05 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

© О.М. Крамаренко

Надійшла до редколегії 18.05.2012

Статтю рекомендує до друку член редколегії ЗНП НУК д-р екон. наук, проф. *І.О. Іртішцева*